

Bəşəriyyətin tokamül və inkişaf mərhələləri böyük dühalar, siyasiyə ustalarının öz xalqlarının taleyində oynadıqları müstəsna rolunu bütün qabarıqlığı ilə üzə çıxarıb. XX əsr Azərbaycan tarixinin ən böyük, fenomen şəxsiyyəti kimi şərfəli ömür yolunun 34 ilini xalqın nıcatına həsr etmiş ulu öndər Heydər Əliyev də məhz belə liderlərdən olmaqla, müasir dövlətçiliyimizin ideoloji-siyasi əsaslarını yaratmış, xalqı həqiqi müstəqilliyə qovuşduraraq onun qəlbində özünə möhtəşəm bir abidə ucaltmışdır.

İndi siyasi baxışlarından asılı olmayaraq mütləq əksəriyyət etiraf edir ki, zəngin dövlətçilik ənənələrinə malik Azərbaycan xalqı üçün belə real tarixi şans ötən əsrin ikinci yarısında - ulu öndər Heydər Əliyevin 1969-cu ilin 14 iyulunda respublika rəhbəri seçilməsindən sonrakı mərhələdə yaranmışdır. Ulu öndərin respublikaya birinci rəhbərlik dövrü çağdaş tariximizə iqtisadi və mədəni yüksəliş dövrü kimi daxil olmuş, xalqın milli mənlilik şüurunun, özünüdərk hissəsinin güclənməsinə təkan vermişdir. Xalqına, onun keçmişinə, tarixinə, adət-ənənələrinə, milli dəyərlərinə qəlbən bağlı olan bir şəxsiyyətin bu all kürsüyə yüksəlməsi o ağır imperiya dövründə Azərbaycanda bütün sahələr üzrə intibaha və milli özünüdərkə əsaslı zəmin yaratmışdır.

Xalqına bağlı rəhbər

Tarixi faktlar təsdiqləyir ki, ötən əsrin 60-cı illərinin sonlarından Azərbaycan iqtisadi göstəricilərinə görə keçmiş SSRİ-də sonuncu yerlərdən birini tuturdu, respublikada iqtisadi-siyasi böhran dərinləşirdi. Cəmiyyət həyatının müxtəlif sahələrində ideoloji-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni böhran hökm sürür, neqativ hallar baş alıb gedirdi. Respublikamız bir çox sahələrdə - milli gələcəyin inkişaf tempinə, sənayə və kənd təsərrüfatı istehsalının həcminə, elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətlərinin istehsalatda təbii qənaətinə, ictimai əməyin məhsuldarlığına görə ümumittifaq göstəricilərinin geridə qalırdı.

Yaranmış vəziyyətdə keçmiş SSRİ rəhbərliyi çıxış yolunu kədr dəyişikliyinə görə ciddi və hərtərəfli araşdırmalardan sonra müxtəlif namizədlər arasında təşkilatçılıq, yüksək idarəçiliyi, savadı ilə fərqlənən, xalqın səciyyəvi milli xüsusiyyətlərinə dərin bələd olan Heydər Əliyevin üzərində dayanmışdır. Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin 1969-cu il 14 iyul tarixli plenumu respublikaya partiya təşkilatının birinci katibliyinə namizəd məsələsinə geniş müzakirə etmiş, toplantıda çıxış edən Heydər Əliyevin bu vəzifəyə ən layiqli şəxs olduğunu konkret argumentlərlə əsaslandırmışdır.

Həmin dövrdə 10 ildən artıq müddətdə respublikaya rəhbərlik etmiş Vəli Axundov plenumdakı çıxışında ümummilli lider Heydər Əliyevin yüksək mənafeviyyətə və idarəçilik keyfiyyətlərinə malik şəxsiyyət olduğunu xüsusən vurğulamışdır: "Heydər Əliyevə xas olan bütün siyasi və iş keyfiyyətləri sözləməyə əsas verir ki, o, respublikaya layiqli rəhbərlik edəcek, bütün böyük və çətin işin öhdəsindən bacarıqla gələcək. O, kifayət qədər savadlı, hərtərəfli hazırlıq, yüksək intellektual malikdir. O, bütün kadrlara qarşı eyni dərəcədə düzgün mövqedədir, çünki kifayət qədər obyektiv, vıccdanlı və layiqli adamdır. Dzerjinski demədi ki, çəkinin istəyi ürəyi, aydın ağılı, təmiz əli olmalıdır. Bütün bu keyfiyyətlər Heydər Əliyevə məxsusdur və mən əminəm ki, respublikaya rəhbərlik edərkən o, bu cəhətlərdən istifadə edərək respublikanın gözəl adət-ənənələrini layiqincə davam etdirəcək".

Ulu öndər Heydər Əliyev həmin plenumda qarşıda duran müəkkəb və çətin məsələlərin həlli, bir sıra ciddi problemlərin aradan qaldırılması üçün səylə işləyəcəyini, yüksək etimadı doğrultmaqda çalışacağını vurğulamış, qarşıda duran vəzifələri düzgün və obyektiv dəyərləndirmişdir. Azərbaycanın yeni rəhbəri qarşısına qoyulmuş vəzifələrin həyata keçirilməsi üçün əlindən gələni əsirgəməyəcəyini də xüsusən qeyd etmişdir: "Mən bütün Büro üzvlərinin köməyinə ümid edirəm və hesab edirəm ki, birgə, məhrəbən əməkdaşlığımız gələcək uğurlarımıza gözəl zəmin yaradacaqdır".

Həmin plenumda Heydər Əliyevin rəhbər vəzifəyə namizədliyinin yekdilliklə dəstəklənməsi onun kamil şəxsiyyəti, yüksək idarəçilik keyfiyyətləri ilə şərtlənmişdir. Qeyri-adi, filtr istedadı, təşkilatçılıq və idarəçilik məhərəti, ən əsası, vətənpərvərliyi, milli ideallara bağlılığı ilə ilk gündən Azərbaycanın üzlaşdığı sosial-iqtisadi problemləri aradan qaldırmaq, qanunçuluğu və hüquq qaydalarını gücləndirmək, ciddi sosial bələyə çevrilmis korrupsiyaya, rüşvətxorluğa qarşı mübarizə tədbirlərini genişləndirmək istiqamətində əzmkar fəaliyyətə başlayan Heydər Əliyev mütləq idarəçilik ənənələrinin əsasını qoymuş, cəmiyyətin normal inkişaf əhəngini təmin etmişdir.

İqtisadi müstəqilliyə etibarlı zəmin

Zəngin təbii sərvətlərinə, istehsal potensialına baxmayaraq, Azərbaycanın keçmiş SSRİ-nin geridə qalmış respublikalar sırasına düşməsinin səbəblərini araşdıraraq Heydər Əliyev iqtisadi inkişafa xidmət edən kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsini təmin etməklə, peşəkar strateq və müdrik dövlət xadimi olduğunu sübuta yetirmişdir. Ulu öndər respublikamızın üzlaşdığı problemlərin həlli üçün lazımi iradə, qətiyyət və prinsiplilik göstərmiş, hər cür riskə rəğmən o dövrün naqisliklərini açıq deməkdən çəkinməmişdir. Bu baxımdan Heydər Əliyevin Azərbaycan KP MK-nın 5 avqust 1969-cu il tarixli plenumundakı dərin məzmunlu, eyni zamanda tənqidi ruhlu çıxışı sovet Azərbaycanını problemlər mənəgenəsindən dinamik inkişaf yoluna çıxaran pozitiv prosesin başlanğıcı kimi xatırlanır. Plenum-

İstiqlal və tərəqqi yolunun başlanğıcı

da tənqidi ruhlu çıxış edən Heydər Əliyev həmin dövlət idarəçiliyi sistemində formalaşmış regionçuluq, bürokratiya və korrupsiya kimi neqativ tendensiyaların yolverilməz olduğunu vurğulamışdır. Ulu öndər eyni zamanda çoxsaylı problemlərin həllində bir sıra rəhbər şəxslərin məsuliyyət daşdığını da aşkar bəyan etmişdir.

Həmin tarixi plenumdan sonra ulu öndərin rəhbərliyi altında respublikada geridə qalmış təsərrüfat sahələrinin inkişaf etdirilməsinin düzgün elmi yolları müəyyən edilmişdir. Ümummilli lider qısa müddətdə respublikaya iqtisadiyattada ciddi keyfiyyət dəyişikliklərinə nail olmaqla, Azərbaycanı xammal istehsalçısından qabaqcıl, müasir texnika və texnologiya ilə təchiz olunmuş sənayə bazasına çevirə bilmişdir. Keçmiş Sovet İttifaqı təkcə böyük bir dövlətin zəngin iqtisadi potensialından və geniş imkanlarından istifadə edərək respublikanı tərəqqi yoluna çıxaran Heydər Əliyev yeni və mütləq sənayə sahələrinin yaradılması istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirmişdir. Elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətlərini, mütləq texnologiyaların istehsalatda tətbiqi Azərbaycanın bütün SSRİ-də qabaqcıl mövqelərə çıxmasına, ölkənin sosial-iqtisadi həyatında yüksəlişə rəvac vermişdir. Eyni zamanda, Heydər Əliyevin yüksək idarəçilik bacarığı, işgüzarlığı və zəngin iqtisadi biliyi qısa müddətdə elmi nailiyyətlərin istehsalatda tətbiqinə, kənd təsərrüfatında struktur dəyişikliklərinin edilməsinə, yeni ehtiyat mənbələrin meydana çıxarılmasına və istifadəsi yolu ilə təsərrüfatçılıqda gerilliyə son qoyulmasına, bir sözlə, sosial-iqtisadi tərəqqiyə imkan yaratmışdır.

Ötən 70-ci illərin ortalarında Azərbaycan kənd təsərrüfatı və sənayə məhsullarının istehsalına görə keçmiş SSRİ-də ön yerlərdən birinə yüksəlmə, milli gəlir artmış, ölkə böyük tikinti-quruculuq meydanına çevrilmiş, yeni-yeni istehsal müəssisələri fəaliyyətə başlamışdır. Həmin illərdə Bakıda, Sumqayıtda, Gəncədə və digər şəhərlərdə inşa olunan iri müəssisələr bu günün özündə də milli iqtisadiyyatımızın güclü sənayə kompleksinin formalaşmasına zəmin yaradan möhkəm təməldir. Ümummilli liderin təşkilatçılıq qabiliyyəti və təşəbbüsçüluğu ilə keçmiş SSRİ-nin bir sıra strateji əhəmiyyətli müəssisələri məhz Azərbaycanda inşa olunmuş, bununla da respublikamızın gələcək müstəqilliyinin iqtisadi əsası formalaşdırılmışdır. Bu nöqteyi-nəzərdən ulu öndərin Bakı Meişət Kondisionerləri Zavodunu inşası ilə bağlı göstərdiyi əzmkarlığı xüsusən qeyd etmək lazımdır. 70-ci illərin əvvəllərində ittifaq rəhbərliyi bu zavodun Zaporijya şəhərində inşa olunmasını qərar versə də, şəxsi nüfuzundan istifadə edən Heydər Əliyev ittifaq rəhbəri Brejnevə görüşərək həmin müəssisənin məhz Bakıda tikilməsi vacibliyini konkret dəlillərlə əsaslandıraraq son nəticədə istəyinə nail olmuşdur. 1975-ci ilin dekabrında Bakı Meişət Kondisionerləri Zavodunun işə düşməsi də məhz dahi öndərin böyük vətənpərvərliklə həyata keçirdiyi əzmkar fəaliyyətin məntiqi nəticəsi idi.

Haqqa tapınmaqla ucalan rəhbər

Respublikaya rəhbərliyinin ilk dövrlərində başlayaraq ulu öndər cəmiyyətdə qanunçuluğun, hüquq qaydalarının möhkəmləndirilməsi istiqamətində prinsiplik addımlar atmış, millis, prokurorluq və məhkəmə orqanlarında sağlın mühitin formalaşmasına çalışmış, xüsusən də iqtisadi zəmində saxtakarlıqlara - dövlət əmlakının mənimlənməsinə hallarına qarşı səmərəli mübarizə mexanizmləri tətbiq etmişdir. 1970-ci illərin əvvəllərində başlayaraq rüşvətxorluğa, oğurluğa, əliyyətiliyə və mənafeviyyətə zidd digər təzahürlərə qarşı amansız mübarizə aparmış, belə hallara yolu verənlərin cəzalandırılmasında ısrarı olmuşdur.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin hələ o dövrdən idarəçilikdə təməlini qoyduğu mütləqəti ənənələrindən biri də məhz xalq arasına çıxmaqla, sadə vətəndaşlarla canlı ünsiyyət yaratmaqla mövcud problemləri, eləcə də dövlət məmurlarının işə münasibətini öyrənmək olmuşdur. Heydər Əliyev hələ o dövrdən insanlarla ünsiyyətdə olmağı, onların üzlaşdığı çətinlikləri yerindəcə öyrəni təxirəalməz tədbirlər həyata keçirməyi idarəçilikdə müsbət ənənə kimi yaratmış, hakimiyyət məmurlarının sadə xalq kütlələri ilə münasibətlərdə hər cür baryerə, bürokratik engəllərə qarşı çıxmışdır.

Böyük strateq Heydər Əliyevin yaratdığı spesifik idarəçilik modelinin üstün cəhətlərindən biri də kədr seçiminə sosial ədalətliyi üzün aradan qaldırılması - daha çox elmi, yüksək mənafeviyyətli keyfiyyətləri, intellektual səviyyəsi və yüksək bilik səviyyəsi ilə fərqlənən gənclərə üstünlük verilməsidir. Geniş imtiyazlara, səlahiyyətlərə malik vəzifəli şəxslərin övladlarının hüquq faktüsünə daxil olmasını yasaqlayan qərar imzalaması ümummilli liderin əslində, bununla təhsil sistemində özünü qabarıq göstərən neqativ tendensiyalara qarşı amansız mübarizəyə qalxmışdır. Bu prinsiplik addımı ilə imkansızların, zəhmətkeş övladlarının özəmanlığı Azərbaycan Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsinə daxil olmasına imkan yaradan şəffaf mühitin formalaşdırılmasına nail olmuşdur. Həmin illərdə yaranmış demokratiya və şəffaf mühit nəticəsində istehsalat qovuşması yüzlərlə zəhmətkeş azərbaycanlı övladı - respublikamızın hazırkı adı-sanlı hüquqşünasları ulu öndərin bu addımını daim böyük rəğbət və ehtiramla xatırlayırlar.

Ulu öndərin həmin illərdə minlərlə gəncin respublikamızın hüduqlarından kənarında yüksək hüquq təhsili almına, ixtisaslı kədr kimi yetişməsinə hər cür kömək göstərməsi də onun xeyirxahlığına bir izafəsidir. 70-80-ci illərdə 10 mindən artıq gənci keçmiş SSRİ respublikalarının illik məktəblərinə təhsil almağa göndərən Heydər Əliyev yüksək ixtisaslı, vıccdanlı və peşəkar hüquqşünas kadrların hazırlanması, hüquq mühafizə sisteminin sağlamlaşdırılması məsələsinə də qayğı ilə yanaşmışdır. Eyni zamanda Heydər Əliyev Azərbaycanda bir sıra yeni ixtisaslar üzrə - informasiya texnologiyaları, beynəlxalq hüquq, beynəlxalq münasibətlər, aviasiya və s. - müttəxəssis hazırlanması məktəblərində olmağının nəzərə al-

maqla, minlərlə azərbaycanlı gəncin Moskva, Kiyev, Minsk və başqa şəhərlərdəki nüfuzlu ali məktəblərə göndərilməsinin təmin etmişdir. Böyük strateq sonralar qeyd etirdi ki, 1970-1980-ci illərdə ideologiyadan, ictimai-siyasi, iqtisadi sistemdən asılı olmayaraq Azərbaycan xalqının böyük bir nəsli təhsil almış, böyümüş, yüksək səviyyəyə çatmış, böyük elm və mədəniyyətə sahib olmuşdur.

Milli-mənəvi irsə yüksək qayğı nümunəsi

Ulu öndər Heydər Əliyev ideoloji baryerlərin son dərəcə sərtliklə işə düşdüyü keçmiş imperiya dövründə Azərbaycanın müstəqilliyi üçün iqtisadi-siyasi zəmin formalaşdırılmağa çalışmış, milli ruhun yüksəlişinə xidmət edən bir sıra mühüm addımlar atmışdır. Böyük strateq ötən əsrin 70-80-ci illərində böyük təzyiqlərdə, təqiblərdə üzleşsə də, heç bir riskdən çəkinməyərək əzmkar fəaliyyəti ilə xalqda tarixi keçmiş, milli kimliyi, dili, mədəniyyəti, milli adət-ənənələri və düşüncə sistemi barədə dolğun təsəvvürlər formalaşdırma bilmişdir. O dövrdə repressiya qurbanlarına bəraətə verilməsi istiqamətində gördüyü işlər də məhz azərbaycanlıq məfkurəsinin güclənməsinə xidmət etmişdir.

Rus dilinin az qala rəsmən dövlət dili səviyyəsində qəbul ediləcək üzrə olduğu bir zamanda - 1969-cu ildə respublika rəhbəri seçilən Heydər Əliyev keçmiş Azərbaycan KP MK-nın plenumlarında azərbaycanca çıxış etməklə cəmiyyətdə milliləşmənin zəruriliyi mesajını vermiş, ana dilinə, dinə, dəyərlərə bağlı olmağı, tarixi irsi yaşatmağı ictimai fikrə böyük müdrikliklə əxz etmişdir. Heydər Əliyevin Azərbaycan dövlətçiliyinin varlığını təsdiqləyən rəmzlərə və atributlarına münasibət hər zaman həssas olmuşdur. Hələ 1978-ci ildə Azərbaycan SSR-nin konstitusiyaya layihəsi qəbul edilərkən, ulu öndərin Azərbaycan dilinin bu ali sənəddə ana dil kimi təsbitlənməsi sahəsində nümayiş etdirdiyi rəşadət xüsusən xatırlamaq lazımdır. Eyni zamanda, ümummilli liderin təşəbbüsü və köməyi ilə 1970-ci illərdə nəşr olunmuş 3 cildlik "Müasir Azərbaycan dili" dərsliklərinə dövlət mükafatı və mədəniyyət xalqının milli şüurunun formalaşmasına mühüm töhfə olmuşdur.

Ulu öndər Heydər Əliyev hakimiyyətdə olduğu bütün dövrlərdə Azərbaycanın korifey şəxsiyyətlərinin adlarını əbədləşdirməklə, əsərlərini təkrar nəşrinə təşkil etməklə, heykəllərini ucaltmaqla, muzeylərini yaratmaqla xalqın tarixini, mədəniyyətini, ədəbiyyatını yaşatmaq, bütövlükdə isə milli yaşdaşın qorunub gələcək nəsillərə çatdırmaq məqsədini güdmüşdür. Dahi öndərin vətənpərvər fəaliyyətinin nəticəsi olaraq respublikada milli ruhlu ziyalı təbəqəsi formalaşmış, Azərbaycan tarixçiləri şanlı keçmişimizin mümkün qədər obyektiv tədqiq və qələmə alınması istiqamətində ilk addımlarını atmağa başlamışlar. Yaranmış ölverişli imkanlardan istifadə edərək, Atabəylər dövlətinin tarixini yazan mərhəm akademik Ziya Bünyadov ötən əsrin 70-ci illərinin ortalarında ümummilli lider tərəfindən dövlət mükafatına layiq görülmüşdür.

Həqiqi müstəqilliyin təminatçısı

Tarixən hər bir xalqın hansısa ölverişli situasiyada milli-etnik soy-kökünə qayıdırs, əsrlər boyu əxz etdiyi milli-mənəvi dəyərlər, məfkurə və düşüncə sisteminə söykənərək özünüməxsusluğunu qorumaq, müstəqilliyi, azadlığı qovuşmaq şansı əldə etməsi lider fenomeninin fəvqəladə missiyası ilə şərtlənmişdir. İndi bu həqiqəti əksəriyyət etiraf edir ki, əgər 70-80-ci illərdə Heydər Əliyevin əzmkarlığı və qətiyyəti ilə xalqın sosial-iqtisadi, mədəni yüksəlişi üçün həyata keçirilən tədbirlər, milli şüurun oyanışı istiqamətində görülmüş işlər olmasaydı, bu gün Azərbaycanın müstəqil oltə malik, heç bir dövlətdən asılı olmayaraq ölkə kimi mövcudluğundan danışmaq şansı əldə etməsi lider fenomeninin fəvqəladə missiyası ilə şərtlənmişdir. İndi bu həqiqəti əksəriyyət etiraf edir ki, əgər 70-80-ci illərdə Heydər Əliyevin əzmkarlığı və qətiyyəti ilə xalqın sosial-iqtisadi, mədəni yüksəlişi üçün həyata keçirilən tədbirlər, milli şüurun oyanışı istiqamətində görülmüş işlər olmasaydı, bu gün Azərbaycanın müstəqil oltə malik, heç bir dövlətdən asılı olmayaraq ölkə kimi mövcudluğundan danışmaq şansı əldə etməsi lider fenomeninin fəvqəladə missiyası ilə şərtlənmişdir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycanda ikinci dəfə hakimiyyətdə gəlişi də eynən birinci dəfə olduğu kimi, respublikanın üzlediyi ağır sosial-iqtisadi, mədəni mütləqətlərin davamı və dinamik inkişafı üçün möhkəm zəmin yaratmışdır.

Ulu öndərin 1993-cü ilin oktyabrında dövlət başçısı seçilməsindən sonra müstəqil Azərbaycan dövlətinin hüquqi və siyasi-iqtisadi suverenliyinin təmin olunması, prosesi daha da sürətlənməsi üçün ümummilli lider, ilk növbədə, ölkədə ictimai-siyasi sabitliyin bərpası istiqamətində gərgin iş aparmış, qeyri-qanuni silahlı dəstələr zərərsizləşdirilmiş, Azərbaycan vətəndaş müharibəsi təhlükəsindən xilas edilmişdir.

Ulu öndər bir ictimai-iqtisadi formasiyadan digərinə keçid dövründə respublikanın qarşısında duran strateji vəzifə və hədəfləri düzgün müəyyənləşdirməklə, dünyanın qabaqcıl dövlətlərinin təcrübəsinə sınaqdan uğurla çıxmış, müsbət nəticələri sübut olunmuş işgüzar kursunun Azərbaycan gərçəkliyinə adekvat modelini yaratmışdır. Ümummilli lider mərkəzi planlaşdırma və bölgü sisteminin dərşəbət bazar münasibətlərinə əsaslanan iqtisadi modelə keçid prosesinin azteminatlı təbəqənin maraqlarına toxunmaması üçün dövlət büdcəsində sosial müdafiə tədbirlərinə geniş yer ayırılması təmin etmişdir.

Ulu öndər Heydər Əliyev yaxşı bilirdi ki, bazar mexanizminin hərkətverici qüvvəsi sayılan sahibkarlığın inkişafı keçid iqtisadiyyat- lı ölkələrin sosial-iqtisadi sistemlərinin yenidən qurulmasında, hökumətin qarşısına qoyduğu strateji məqsədlərin uğurla reallaşdırılmasında mühüm rol oynayır. 1995-ci ildən etibarən respublikada sahibkarlığın inkişafı üçün zəruri maliyyə təminatı, sünü maneələrin aradan qaldırılması üçün müəkkəmlə qanunvericilik bazası formalaşdırılmış, fəaliyyətinin bu növü ilə məşğul olanların hərtərəfli stimullaşdırılması məsələləri daim diqqət mərkəzində saxlanılmışdır. Ümummilli lider Heydər Əliyevin sərəncamı ilə 1997-ci ildə qüvvəyə minmiş "Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı (1997-2000-ci illər) Dövlət Proqra-

mi" əhəmiyyətinə, aktuallığına və miqyasına görə milli sahibkarlığın inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcı olmuş, bu sahədə dövlət siyasətinin başlıca prinsiplərini müəyyənləşdirmişdir.

Kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin normal fəaliyyəti üçün sonrakı mərhələdə "Azərbaycan Respublikasında kiçik sahibkarlığa dövlət köməyi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa bir sıra mütləqəti dəyişiklik və əlavələr edilmiş, habelə "Haqsız rəqəbat haqqında", "İnvestisiyaların qorunması haqqında", "İstehlak bazarı haqqında" və digər zəruri qanunlar qəbul edilmişdir. Bu qanunlar yerli və xarici sahibkarların təhlükəsiz və xüsusi riskliklə tələb etməyən biznes fəaliyyətinə dövlət tərəfindən verilən hüquqi təminatı daha da gücləndirmiş, investisiyaların qarşılıqlı təşviqinə və qorunmasına əsaslı zəmin formalaşdırılmışdır.

Ulu öndər Heydər Əliyev daim iş adamlarının mənafevi hamisi kimi çıxış edərək bu təbəqənin milli iqtisadiyyatın lokomotiv qüvvəsinə çevrilməsinə çalışmış, mövcud problemlərin aşkarlanması məqsədilə dövlət-sahibkar dialoqunun genişləndirilməsində maraqlı olmuşdur. Böyük strateq sahibkarların Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Sahibkarlar Şurasının yaradılması ilə bağlı təşəb-

sial xidmətlərin daha da yaxşılaşdırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı 2004-2013-cü illər ərzində iki beşillik dövlət proqramı həyata keçirilmişdir.

Proqramların icra olunduğu 10 il ərzində ümumi daxili məhsul 3,2 dəfə, qeyri-neft sektoru 2,6 dəfə, sənayə 2,7 dəfə, kənd təsərrüfatı 1,5 dəfə, investisiyalar 6,5 dəfə, əhəlinin gəlirləri 6,5 dəfə, orta aylıq əməkhaqqı 5,5 dəfə artmışdır. Həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində ölkədə 900 minə daimi olmaqla 1,2 milyondan çox yeni iş yeri, 55,6 min müəssisə yaradılmış, işsizlik 5 faizə, yoxsulluq səviyyəsi isə 5,3 faizə enmişdir. Azərbaycan iqtisadiyyatına 130 milyard dollardan artıq investisiya qoyulmuş, xarici ticarət dövriyyəsi 6,4 dəfə, qeyri-neft ixracı 4,5 dəfə artmışdır.

Əminliklə demək olar ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin uğurla davam etdirdiyi sosial-iqtisadi islahatlar respublikamızın dinamik sosial-iqtisadi inkişafını təmin etmiş, modernləşmə kimi müəkkəb prosesin etibarlı iqtisadi bazasını formalaşdırmışdır. Dövlət başçısı özünəməxsus siyasi məhərətilə dövlətə rəhbərlik fəaliyyətinin bütün məqamları arasında qırılmaz bağlılığa, məntiqi ardıcılığa nail olmuş, Azərbaycan dövlət idarəçiliyinin özünəməxsus müəkkəmlə sisteminin formalaşdırılması üçün intensiv fəaliyyətini təmin etmişdir. Dövrün tələblərinə uyğun formalaşdırılmış bu sistem respublikamızın sürətli sosial-iqtisadi tərəqqisinə, siyasi sabitliyə, vətəndaş sülhünə, insanlarımızın maddi rifah halının yaxşılaşmasına, ölkəmizdə demokratiyanın inkişafına yönəlmis mühüm qərarlara, habelə bu qərarların icrasına xalqqa birgə nəzarət formulluna əsaslanır.

"Bizim iş üslubumuz belədir: problemi müəyyən etmək, onun həlli üçün lazım olan yolları müəyyən etmək, atarmaq və tədbirlər planı hazırlamaq. Bunu etmək üçün artıq bizim maliyyə imkanlarımız da var!" - deyən cənab İlham Əliyev davamlı və tarazlı inkişafın təmin edilməsi baxımından bir sıra sahələrdə uzun illər boyu həllini gözləyən problemlərin dəqiqliklə müəyyənəndirilməsi, habelə mövcud resursların həmin problemlərin həllinə yönəldilməsi üçün kompleks proqramların hazırlanaraq həyata keçirilməsi, icra prosesinin diqqətdə saxlanılmasını vacib saymışdır.

Dövlət başçısının iqtisadi siyasətə nəticəsində son illər vətəndaşların yaşayış tərzində, sosial rifah halında özünü qabarıq göstərməyə başlayan müsbət keyfiyyəti dəyişiklikləri, hər bir hüquqi dövlətdə ictimai-siyasi sabitliyin başlıca təminatçısı sayılan orta təbəqənin - milli sahibkarlar ordusunun mövqelərini ildən-ildə möhkəmlənməsi ümumbəşəri xarakter daşıyan demokratik hüquqi normaların ictimai rəyində düzgün dərk olunmasına, qayrılanmasına və qiymətləndirilməsinə ölverişli şərait formalaşdırır.

İctimai həyatın müxtəlif sahələrində əldə edilən böyük nailiyyətlər hazırda Azərbaycanın ən böyük vəzifə mərkəzlərindən birinə çevrilmiş Sumqayıt şəhərinin sakinləri tərəfindən də yüksək dəyərləndirilir, həyata keçirilən siyasət kursa, habelə ulu öndər Heydər Əliyev ideyalarından güc alan Yeni Azərbaycan Partiyasına inamı daha da artırır. Bunun nəticəsi olaraq yola nəzarət siyasəti qəbul edilmiş mütləqətlər ətrafında toparlayır. Həm də onunla qürur duyuruq ki, ümummilli liderin Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev kəpi xalqının, dövlətinin maraqlarını uca tutan, hər bir vətəndaşın mənafeviyinə nəzərə alan, bir sözlə, hər vətəni əməli işi ilə doğrulanan layiqli siyasi davamçısı var. Ölkəyə rəhbərlik etdiyi 14 ilə yaxın müddətdə qəbul etdiyi fundamental qərarlar, imzaladığı sərəncamlar cənab İlham Əliyevin daim xalqın mənafeviyindən çıxış etdiyi, habelə verdiyi vədlərin sifir əməli fəaliyyətə söykəndiyini göstərmis, onun ictimai rəyində alternativsiz rəhbər kimi qəbul edilməsini şərtləndirmişdir.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 2003-2016-cı illərdə iqtisadi islahatlar davam etdirilmiş, ölkəmiz qısa müddətdə yüksək orta gəliri ölkələrdən birinə çevrilmiş, qlobal rəqəbat qabiliyyətinə görə dünyada 37-ci yerdə qərarlaşmışdır. Bu illər ərzində ölkə iqtisadiyyatı 6 dəfə böyümüş, adambaşına düşən milli gəlir 5 dəfədən çox artmışdır. Ölkədə qiymətlərin sabitliyi qorunmuş, xarici valyuta qiymətlərinin əhəmiyyətli dərəcədə artması nəticəsində böyük həcmdə strateji valyuta ehtiyatları formalaşdırılmış, milli valyutanın məzənəsinin izafi möhkəmlənməsinə yol verilməməklə beynəlxalq rəqəbat qabiliyyəti qorunmuşdur. Adambaşına düşən xarici investisiyaların həcmində görə MDB və Şərqi Avropada aparıcı dövlətlərdən olan Azərbaycan xaricə investisiya yatıran ölkələrdən birinə çevrilmişdir.

Iqtisadiyyatın diversifikasiyası ilə bağlı nəzərdə tutulmuş tədbirlərin sistemli və ardıcıl reallaşdırılması, qeyri-neft sektorunun və regionların inkişafının davamlılığının təmin edilməsi, infrastrukturunun və so-

Qüdrət KƏRİMOV,
Xəzər ASC-nin sədri,
İqtisadi elmlər doktoru